

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U003118

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 20-09-2024

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Колодій Валерія Сергіївна

2. Valeria Kolodii

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Шифр наукової спеціальності: 035

Назва наукової спеціальності: Філологія

Галузь / галузі знань: гуманітарні науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Літературознавство

Дата захисту: 24-09-2024

Спеціальність за освітою: філологія, українська мова та література

Місце роботи здобувача: Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417265

Місцезнаходження: вул. Михайла Грушевського, буд. 4, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Академічний

III. Відомості про дисертацію

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ001.6710.2024

Повне найменування юридичної особи: Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417265

Місцезнаходження: вул. Михайла Грушевського, буд. 4, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Академічний

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417265

Місцезнаходження: вул. Михайла Грушевського, буд. 4, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Академічний

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 17.09.91

Тема дисертації:

1. Давні українські міфологічні сюжети й образи в ліриці поетів Празької школи
2. Old Ukrainian Mythology in the Prague School poets' lyrics.

Реферат:

1. Дисертація присвячена комплексному міфокритичному аналізу лірики поетів Празької школи, яка є надзвичайно багатою на архетипи, сюжети й образи давньої української міфології. У дослідженні проведений аналіз творчого доробку шістнадцяти авторів української еміграції 1920 – 1940-х років, які у своїй поезії звертаються до українського міфу, а саме: Олеся Бабія, Юрія Дарагана, Євгена Маланюка, Максима Гриви, Юрія Липи, Галини Мазуренко, Олекси Стефановича, Наталі Ливицької-Холодної, Ірини Наріжної, Олега Ольжича, Олени Теліги, Івана Ірлявського, Оксани Лятуринської, Леоніда Мосендза і Миколи Чирського. Кожен автор у своїх текстах демонструє неповторну індивідуальну реалізацію міфологічного світогляду.

Розглянуті лише поетичні тексти, адже саме в них зосереджені архетипи, сюжети й образи давньої української міфології, натомість у прозі та драматургії вони розосереджені. Це дослідження не відкриває дискусії про те, яких авторів можна зараховувати до Празької школи, а яких не слід. Однак звернення до давнього українського міфу є однією з тих ознак, які поєднують їх у школу і визначають її стиль. У дослідженні вжитий саме термін «школа»: її натхненник Юрій Дараган у єдиній своїй книжці «Сагайдак» (1925) представив багату творчу лабораторію та зумів надихнути і старше, і молодше покоління «пражан». Збірка демонструє величезне розмаїття сюжетів і образів української міфології та залишає сильний вплив на творчість усієї Празької школи. Актуальність дослідження зумовлена близькою до сучасної історико-культурною ситуацією, у якій опинилися арміяці Української Народної Республіки і їхні рідні. Насамперед ідеться про війну з росією, втрату дому, неготовність суспільства об'єднатися заради спільної мети і підтримати своїх героїв. Коло «пражан» сформувалося не просто з військових, – це були інтелектуали, які переосмислювали війну і причини поразки. Вони вірили, що на українській землі зростуть нові покоління людей, які зможуть захистити свою батьківщину, і залишили для цих поколінь – тобто, нас, – важливе послання. Їхній досвід актуальний і надзвичайно цінний для українського суспільства у цей складний історичний час. Кризова історична ситуація спонукає до переосмислення базових концептів буття, які зосереджені в архетипах, сюжетах і образах народної міфології. На ранніх етапах розвитку нації ці концепти визначають її цінності та світогляд, менталітет і дії. Повернення до міфології – це внутрішнє прагнення повернути пам'ять про самих себе – свої цінності, чин та ідентичність. Воно притаманне для Празької школи загалом і для кожного її представника зокрема. Осмислення концептів давнього українського міфу відбувається на глибинному індивідуальному рівні. І хоча це одна з формотворчих рис Празької школи, це не тенденція, а те «прадавнє», що «прагнуло стати Словом» (за Юнгом). Міфокритичний (архетипний) аналіз лірики Празької школи дасть змогу поглибити її інтерпретацію і більш детально дослідити художню модель світу її авторів. До теми архетипів у творчості поетів Празької школи зверталася Віра Просалова у своїй монографії «Текст у світі текстів Празької літературної школи» (2005) та статтях. О. Астаф'єв, Б. Бойчук, А. Дністровий, Г. Клочек, Ю. Ковалів, Л. Куценко і О. Омельчук торкалися теми міфології у ліриці окремих «пражан». Цінними для дослідження Празької школи загалом і окремих її постатей є праці самих її представників і їхніх сучасників, зокрема Д. Гуменної, Д. Донцова, Ю. Клена, Б. Кравцева, Ю. Липи, Н. Ливицької-Холодної, О. Лятуринської, Є. Маланюка, О. Ольжича, У. Самчука, О. Теліги. Теоретична новизна дослідження полягає у розгорнутій, детальній інтерпретації текстів різних представників Празької школи крізь призму національної – української – міфології, що зумовлено достатньо частотним зверненням авторів до її архетипів, сюжетів і образів та їх переосмисленням на художньо-концептуальному рівні в контексті тогочасної історичної ситуації. Кожна міфологема (як і будь-який інтекст) акумулює в собі певний набір смислів і цілий пласт культурного контексту. Виражена лише в одному образі чи мотиві, вона здатна вмістити в собі цілий світоглядний концепт.

2. The paper is dedicated to the complex mythocritical analysis of the Prague School poets' lyrics, which is saturated with archetypes, plots, and images of old Ukrainian mythology. The study analyzes the poetry of sixteen authors of Ukrainian emigration in the 1920s and 1940s who actualized the Ukrainian myth in their poetry, namely: Oles Babiy, Yuriy Darahan, Yevhen Malaniuk, Maksym Hryva, Yuriy Lypa, Halyna Mazurenko, Oleksa Stefanovych, Natalia Livytska-Kholodna, Iryna Narizhna, Oleh Olzhych, Olena Teliha, Ivan Irlivsky, Oksana Liaturynska, Leonid Mosendz, and Mykola Chyrsky. Each author shows in their texts a unique, individual realization of the mythological worldview. The paper deals with only poetic texts because they are more saturated with the archetypes, plots, and images of old Ukrainian mythology than prose or drama. This study does not open a debate about which authors can and cannot be related to the Prague School. However, the reference to old Ukrainian myth is one of the features that unite these authors into a school and define its style. The author chose the term "Prague School" in this study because it has a teacher. The inspirer of the Prague School, Yurii Darahan, in his only book, *The Sahaidak* (1925), gave the creative tools that inspired both the older and younger generations of the poets. The book demonstrates a huge variety of plots and images of Ukrainian mythology and leaves a strong influence on the entire Prague School. The historical and cultural situation in which the defenders of the Ukrainian People's

Republic and their families found themselves is similar to the current historical situation – the war with Russia, the loss of home, and the unwillingness of society to unite for a common goal and support its heroes. The Prague School was formed by former military and intellectuals who ought to reflect on the war and the reasons for the defeat. They believed that new generations of people would grow up on Ukrainian land and defend their homeland. They left an important message for these generations – that is, for us. Their experience is relevant and extremely valuable for Ukrainian society in this difficult historical time. The historical crisis urges a rethinking of the basic concepts of existence, which are accumulated in the archetypes, plots, and images of folk mythology. At the dawn of a nation, these concepts determine its values, worldview, mentality, and actions. Returning to mythology is the inner desire to regain the memory of oneself – one's values, rank, and identity. It is inherent in the Prague School lyrics in general and in each of its representatives in particular. The concepts of the old Ukrainian myth are individually comprehended. Although this is one of the formative features of the Prague School, it is not a tendency. It is something “primordial” that “aspired to become the Word” (according to Jung). A mythocritical (archetypal) analysis of Prague School poetry will allow us to deepen its interpretation and explore in more detail the artistic model of the world of its authors. Vira Prosalova in her monograph *The text in the world of texts of Prague literature school* (2005) and articles addressed the topic of archetypes in the Prague School poetry. O. Astafiev, B. Boichuk, A. Dnistrovyyi, H. Kloček, Y. Kovaliv, L. Kutsenko, and O. Omelchuk touched upon the theme of mythology in the lyrics of individual Prague School poets. The works of the Prague School representatives and their contemporaries are also valuable for studying of it: D. Humenna, D. Dontsov, Y. Klen, B. Kravtsiv, Y. Lypa, N. Livytska-Kholodna, O. Liaturynska, E. Malaniuk, O. Olzhych, U. Samchuk, and O. Teliha. V. Derzhavyn, I. Dziuba, O. Zhdanovych, M. Zhulynskyi, O. Zinkevych, M. Ilnytskyi, I. Kachurovskyi, H. Kloček, Yu. Lavrinenko, V. Morenets, I. Nabitovych, M. Nevryli, B. Rubchak, T. Riazantseva, O. Omelchuk, T. Salyha, M. Sytnyk, M. Slaboshpytskyi, O. Tarnavskyi, I. Fizer, L. Cherevatenko, Y. Shevelov and many other researchers deeply analyzed the poetics of Prague School lyrics. Ukrainian mythology often becomes the basis for the model of the world of the Prague School poets, who ought to return, rethink, and actualize the primordial conceptions about being. The theoretical novelty of the study lies in the detailed interpretation of texts by various representatives of the Prague School through the prism of national (i. e., Ukrainian) mythology, which is due to the authors' frequent reference to its archetypes, plots, and images and their rethinking at the fictional and conceptual level in the context of the historical situation. Each mythologeme accumulates a set of meanings and a whole layer of cultural context. Expressed in only one image or plot, it is able to contain an entire worldview concept.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- 1. Міжнародні славистичні читання пам'яті академіка Леоніда Булаховського (Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 23 квітня 2021 р.); 2. «(Не)можливість канону: світова література / література українська» (ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 11-12 листопада 2021 р.); 3. «На чужинних бруках: поети української діаспори. Пам'яті Михайла Слабошпицького. За книгою М. Слабошпицького “25 поетів української діаспори”» (Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка, 19 травня 2022 р.); 4. «606 через 90: Проблема ризикованої думки про Миколу Хвильового в ювілей його смерті за останньої війни»: ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 13 травня 2023 р.).

Наукова (науково-технічна) продукція: для розробки курсів лекцій і семінарів з історії української літератури, теорії

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Літературні та художні твори

Творчий доробок Олеся Бабія, Юрія Дарагана, Євгена Маланюка, Максима Гриви, Юрія Липи, Галини Мазуренко, Олекси Стефановича, Наталі Лівницької-Холодної, Ірини Наріжної, Олега Ольжича, Олени Теліги, Івана Ірлявського, Оксани Лятуринської, Леоніда Мосендза і Миколи Чирського.

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0118U100006

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. ЖУЛИНСЬКИЙ Микола Григорович
2. Mykola Zshulynski

Кваліфікація: д. філол. н., професор, академік НАН України, 10.01.01, 10.01.05

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417265

Місцезнаходження: вул. Михайла Грушевського, буд. 4, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Академічний

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бондарева Олена Євгенівна
2. Olena Bondareva

Кваліфікація: д.філол.н., професор, 10.01.01, 10.01.06

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Код за ЄДРПОУ: 45307965

Місцезнаходження: вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, Київ, 04053, Україна

Форма власності: Комунальна

Сфера управління: Держадміністрація

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Романенко Олена Віталіївна

2. Olena V. Romanenko

Кваліфікація: д. філол. н., професор, 10.01.01, 10.01.06

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Код за ЄДРПОУ: 02070944

Місцезнаходження: вул. Володимирська, буд. 60, Київ, 01033, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Рязанцева Тетяна Миколаївна

2. Tetiana M. Riazantseva

Кваліфікація: д. філол. н., старший науковий співробітник, 10.01.04, 10.01.05

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417265

Місцезнаходження: вул. Михайла Грушевського, буд. 4, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Академічний

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гаврилюк Надія Іванівна

2. Nadia Havryliuk

Кваліфікація: к.філол.н., 10.01.06

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417265

Місцезнаходження: вул. Михайла Грушевського, буд. 4, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Академічний

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Боронь Олександр Вікторович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Боронь Олександр Вікторович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Могаєнко Н.Л.

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна